

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

“การพัฒนาประเทศของไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในระหว่างแผนฯ ฉบับที่ 1 – 4 (พ.ศ. 2504 – 2525) ได้ใช้หลักการของการระดมทุนจากต่างประเทศ ในรูปของการนำเงินกู้เข้ามาพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อการพัฒนาประเทศและเร่งรัดให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพและปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าออกนำเงินตราเข้าประเทศ ในช่วงของการพัฒนาดังกล่าว เกษตรกรได้เปลี่ยนจากการผลิตเพื่อบริโภคมาเป็นการผลิตเพื่อจำหน่าย ทำให้มีการขยายพื้นที่การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญหลายชนิด ได้แก่ ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ฯลฯ มีการบุกรุกทำลายป่า ผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่า ก่อให้เกิดปัญหาคือ ฝนฟ้าไม่ตกตามฤดูกาล เกิดการระบาดของแมลงศัตรูพืช เกิดการชะล้างหน้าดิน ทำให้ดินเสื่อมสภาพความอุดมสมบูรณ์ลง เกิดน้ำท่วมฉับพลันในทุกภาค และมีแนวโน้มรุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น ปัจจุบันการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรของไทย โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่ส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เช่น ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย และยาสูบ ถูกกำหนดราคาโดยตลาดโลก ประกอบกับมีการแข่งขันสูงและต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช น้ำมันเชื้อเพลิง และเครื่องมือทุนแรง ซึ่งต้องสั่งเข้าจากต่างประเทศจึงส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง แต่ราคาสินค้าเกษตรยังคงมีราคาต่ำ เกษตรกรของชาติจึงยังคงยากจน ดังนั้น ระบบการพัฒนาการเกษตรในรูปแบบที่กล่าวมาแล้วนั้นไม่สามารถแก้ปัญหาของเกษตรกรได้ทั้งหมด การเกษตรแบบผสมผสานจึงเป็นทางเลือกที่สำคัญทางหนึ่งของเกษตรกรไทย ซึ่งนับวันจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรของชาติ” (สุวรรณ, 2540)

ปัจจุบันได้มีการพูด การคิด และการทำในแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนกันมาก เดิมการพัฒนาของประเทศไทย เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจแต่ประการเดียว และการพัฒนาในรูปแบบนี้เมื่อดำเนินการมาเป็นระยะเวลานานวันกลับทำให้ประชาชนเริ่มตระหนักว่า การพัฒนาที่มุ่งเห็นที่ตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องนั้น มีผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์นานับประการ ยกตัวอย่างเช่น ทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทถูกใช้ไปอย่างฟุ่มเฟือย โดยไม่คิดถึงผลกระทบทางนิเวศวิทยาและคุณภาพชีวิตของทั้งพืชและสัตว์ รวมถึงตัวมนุษย์เองทำให้มีการสรุปกันว่า ผลการพัฒนาที่ผ่านมาไม่ยั่งยืน เพราะการพัฒนาในรูปแบบนี้นั้นขาดความสมดุล ระหว่างมิติในการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

มบุญ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงเรื่องของการพัฒนาไว้อย่างน่าสนใจว่า “กระแสของการพัฒนายุคใหม่ก็คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ขึ้นอยู่กับความพอดีและมีคุณภาพ มีผู้ให้นิยามการพัฒนาในรูปแบบใหม่นี้แตกต่างกันไป แต่ก็พอสรุปได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาที่มีคุณภาพระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนที่ยืนยาวต่อไปในอนาคต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงงานหลากหลายเพื่อพัฒนาประเทศและยกระดับคุณภาพชีวิตของพสกนิกรให้ดีขึ้น อย่างน้อยก็ให้อยู่ในระดับที่พอรับได้และพออยู่-พอกิน สมกับที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์และอยู่ในแผ่นดินไทย แผ่นดินไทยซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นอู่ข้าว-อู่น้ำอันอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและพืชพรรณธัญญาหาร แต่การเร่งรัดพัฒนาตามแนวคิดและทฤษฎีทางตะวันตกในยุคหนึ่ง ทำให้เกิดผลข้างเคียงของการพัฒนา ทำให้ต้องมาคิดถึงเรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน ที่พระองค์ทรงดำเนินการมานานแล้วกว่า 5 ทศวรรษ และกล่าวได้ว่าทรงดำเนินการมาก่อนที่จะมีผู้ใดคำนึงถึงเรื่อง ความยั่งยืน ด้วยซ้ำไป”

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้หลายโอกาส ตัวอย่างเช่นพระราชดำริสตอนหนึ่ง ที่ทรงให้ไว้ในคราวเสด็จพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. 2507 ทรงดำรัสว่า“...ความเจริญของประเทศต้องอาศัยความเจริญของภาคเกษตรเป็นสำคัญ...” (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.), 2548)

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความสำคัญของภาคการเกษตรที่มีต่อประเทศชาติและประชาชนชาวไทย แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญคือ การที่ทรงเน้นในเรื่องของการค้นคว้า ทดลอง และวิจัยหาพันธุ์พืชต่าง ๆ ใหม่ ๆ ทั้งพืชเศรษฐกิจ พืชเพื่อการปรับปรุงดิน และพืชสมุนไพร ตลอดจนการศึกษาเกี่ยวกับแมลงศัตรูพืช รวมทั้งพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น โค กระบือ แพะ แกะ พันธุ์ปลาและสัตว์ปีก เพื่อแนะนำให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติได้ราคาถูก ใช้เทคโนโลยีง่าย และไม่สลับซับซ้อน ซึ่งเกษตรกรจะสามารถรับไปดำเนินการเองได้และที่สำคัญคือพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ หรือเทคนิควิธีการดูแลต่าง ๆ นั้น จะต้องเหมาะสมกับสภาพสังคมและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

พระราชประสงค์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้แก่ประชาชนของพระองค์เป็นประการแรก คือ การทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้โดยเฉพาะในด้านอาหารก่อนเป็นอันดับแรก เช่น ข้าว พืชผัก ผลไม้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แนวทางที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่ทรงพยายามเน้นมิให้เกษตรกรพึ่งพาอยู่กับพืชเกษตรแต่เพียงอย่างเดียว เพราะจะเกิดความเสียหายง่าย เนื่องจากความแปรปรวนของตลาดและความไม่แน่นอนของธรรมชาติ ทางออกคือ

ทรงสนับสนุนให้ทำการเกษตรผสมผสาน เพื่อลดความเสี่ยงและมีรายได้ตลอดปี ขณะเดียวกัน เกษตรกรควรจะต้องมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากภาคเกษตร การอุตสาหกรรมในครัวเรือน (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.), 2548)

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อชีวิตของมวลมนุษยชาติ เป็นที่ยอมรับว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศ ทั้งมนุษย์และสรรพสิ่งในระบบนิเวศต่างเกื้อกูลกัน มาตลอด ทำให้เกิดสภาพสมดุลทางธรรมชาติ แต่เนื่องจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองในปัจจุบัน รวมทั้งการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากร การพัฒนาโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตเพื่อให้ทันกับการบริโภคของพลเมืองโลกทำให้มนุษย์คุกคามและนำเอาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างมากมาย จึงส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างรุนแรง

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่าพื้นที่ป่าไม้ของประเทศได้ลดลงอย่างมาก ในปี พ.ศ. 2549 เหลือเพียงประมาณร้อยละ 30.92 (ไทยโพสต์, 2552) ของประเทศ และยังมีแนวโน้มว่าจะลดลงไปมากกว่านี้อีกในอนาคต ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะตั้งเป้าหมายให้มีพื้นที่ป่าไม้ถึงร้อยละ 40 แต่ก็ยังไม่พบว่าเข้าไปใกล้จุดหมายแต่อย่างใด ทั้งนี้เป็นเพราะการใช้ที่ดินทางด้านการเกษตรยังมีการอนุรักษ์ที่ไม่ดีพอ บางแห่งทำในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่ยั่งยืนและเพียงพอต่อการยังชีพ ประชาชนจึงต้องอาศัยการขยายพื้นที่เพาะปลูกและแสวงหาพื้นที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าต่อไป อย่างไรก็ตาม การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ นอกจากจะมีเป้าหมายเพื่อการผลิตไม้ใช้สอยและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ควรต้องส่งผลให้เกิดความกินดีอยู่ดีแก่เกษตรกรในชนบทด้วยการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรให้มีความมั่นคง มีเสถียรภาพทั้งทางด้านการผลิตและการอนุรักษ์ จึงควรกระทำควบคู่ไปกับการปลูกฟื้นฟูสภาพป่า เพื่อให้เกิดหลักประกันว่าการพัฒนาการเกษตรของประชาชนไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการขยายพื้นที่ให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาป่าไม้อีกต่อไป

ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดแพร่เริ่มเหลือน้อยลง และอากาศก็เริ่มแปรปรวนทำให้เกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น เนื่องจากในอดีตจนถึงปัจจุบันยังมีการบุกรุกและแผ้วถางทำไร่ เป็นเหตุให้ทรัพยากรป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว เกิดความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศโดยรวม เช่น ทรัพยากรดิน น้ำ และป่าไม้

ตำบลสวนเขื่อนเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ มีการทำเกษตรแบบสวนบ้าน ทำให้สภาพอากาศและระบบนิเวศยังคงความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก ไม้ผลที่เกษตรกรใช้ปลูกคือ กล้วย กล้วย กล้วย และพืชอื่น ๆ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นวิธีการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมวิธีหนึ่งในหลาย ๆ วิธี การทำการเกษตรดังกล่าวเรียกว่า “เกษตรแบบผสมผสาน” เกษตรกรชาวสวนก็ได้รับ

ผลประโยชน์จากการขายผลผลิตของไม้ผลที่ปลูก และยังได้รับประโยชน์จากการที่ยังมีสภาพธรรมชาติระบบนิเวศที่สมบูรณ์อีกด้วย (สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1, 2550)

ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเกษตรแบบผสมผสานเป็นแนวทางการปลูกพืชที่เป็น การใช้ที่ดินที่คาดว่าจะแก้ไขปัญหาระบบนิเวศได้บางส่วน และสอดคล้องกับภูมิสังคมของพื้นที่ ทั้งนี้เพราะการเกษตรแบบผสมผสานเป็นการใช้ที่ดินที่ให้ประโยชน์สูงสุด และการเกษตรที่ใช้ในพื้นที่ในพื้นที่เดียวกันที่มีลักษณะเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันทั้งทางตรงและทางอ้อม มุ่งปรับปรุงระบบเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ตลอดจนระบบนิเวศไปพร้อมกัน กล่าวคือ เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่ในการประกอบอาชีพไปกับการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมและปรับปรุงระบบนิเวศให้อยู่ในสถานะสมดุลทางธรรมชาติ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรตำบลสวนเขื่อนในการทำเกษตรแบบผสมผสานแบบสวนบ้านที่เกษตรกรนำแนวคิดด้านการทำเกษตรหลากหลายวิธีมาปรับใช้กับสภาพภูมินิเวศน์ที่เกษตรกรอาศัยอยู่ ทั้งยังสร้างและพัฒนาการทำเกษตรให้ตนเองและครอบครัวมีรายได้เลี้ยงชีพอยู่ในชุมชนด้วยความพึงพอใจ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยให้เห็นถึงตัวอย่างที่ดีของกลุ่มเกษตรกรตำบลสวนเขื่อนที่ดำเนินชีวิตด้วยการทำเกษตรผสมผสานแบบสวนบ้านควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและสามารถรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้นำชุมชน เกษตรกร เจ้าหน้าที่ภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปขยายผลเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่นำแนวคิดการทำเกษตรผสมผสานแบบสวนบ้านไปประยุกต์และพัฒนาพื้นที่การเกษตรของตนเองเพื่อเป็นการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาการทำเกษตรในพื้นที่ให้ดีขึ้นทางหนึ่งด้วย

โจทย์งานวิจัย

เกษตรกรตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปแบบเกษตรผสมผสานแบบสวนบ้านในรูปแบบใดบ้างและลักษณะภูมิสังคมที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบสวนบ้านเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปแบบเกษตรผสมผสานแบบสวนบ้านตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

2. ศึกษาลักษณะภูมิสังคมที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบเกษตรผสมผสานแบบสวนบ้านในตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกษตรกรบ้านสวนเขื่อนทราบข้อดีข้อเสียของการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืนในสวนบ้านของเกษตรกร เพื่อหาแนวทางเพิ่มผลผลิต และสืบทอดการทำสวนบ้าน
2. เกษตรกรบ้านสวนเขื่อนเป็นต้นแบบ (แบบอย่าง) ให้หมู่บ้านอื่นได้ศึกษาและนำไปปฏิบัติ ในการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืนในสวนบ้านของเกษตรกรต่อไป
3. เกษตรตำบล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปวางแผนขยายผลการทำเกษตรผสมผสานแบบสวนบ้านให้กับชุมชนในตำบลเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ของเกษตรกรรายอื่น ๆ ให้ดีขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ 4 ด้าน ดังนี้

ขอบเขตเชิงพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปแบบเกษตรผสมผสานแบบสวนบ้าน ในพื้นที่ หมู่ที่ 1, 2, 3, 9 และ 10 ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การศึกษการใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปแบบเกษตรผสมผสานแบบสวนบ้าน ในพื้นที่สวนบ้านจำนวน 39 สวน โดยพิจารณาจากรูปแบบการปลูกพืชแบบเกษตรผสมผสาน ที่มีการปลูกพืชมากกว่า 2 ชนิด โดยมีการปลูกกลางสาดและลองกองเป็นไม้หลักโดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชนิด, DBH, อายุพืช และรายได้จากพืชเหล่านั้น

ขอบเขตประชากร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาในกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนที่ประกอบอาชีพการเกษตร เป็นหลักในพื้นที่ หมู่ที่ 1, 2, 3, 9 และ 10 ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

ขอบเขตระยะเวลา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการตั้งแต่ เดือน มกราคม 2552 ถึง เดือน มิถุนายน 2553

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ที่ดิน หมายถึง ที่ดินที่อยู่ในความครอบครองของเจ้าของสวนบ้าน ที่ใช้ประโยชน์สนองความต้องการของเจ้าของที่ดินในด้านต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลตอบแทนจากการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นเป็นประการสำคัญ

การใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายถึง การใช้ประโยชน์จากที่ดินของเกษตรกรในการทำเกษตรแบบผสมผสานแบบสวนบ้าน ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

เกษตรแบบผสมผสาน หมายถึง การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องโดยการนำพืชเกษตร และ/หรือการเลี้ยงสัตว์มาดำเนินการร่วมกับการปลูกป่าไม้หรือไม้ยืนต้นอื่น ๆ ในหน่วยพื้นที่เดียวกัน ในเวลาเดียวกันหรือต่อเนื่องกันโดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความต้องการ และความถนัดของราษฎรในแต่ละท้องถิ่น ประกอบกับผลประโยชน์ที่ได้นั้นเป็นผลของปฏิกริยาที่มีต่อกันระหว่างเศรษฐกิจ และนิเวศวิทยาในพื้นที่นั้นด้วย

ภูมิสังคม มีความหมายคือ ภูมิ หมายถึงความถึง ลักษณะของภูมิประเทศ ซึ่งก็คือสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศ อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการปลูกต้นยางและลองกอง สังคม คือ ภูมิปัญญาในเรื่องบำรุงดูแลรักษา และวิธีการสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลยางและลองกอง

สวนบ้าน หมายถึง การปลูกไม้ผล พืชเกษตรแบบผสมที่ไม่เป็นระเบียบ หรือพืชที่ปลูกทั้ง พืชผัก ผลไม้ ไม้ป่า สมุนไพร ในพื้นที่เดียวกันและมีการอนุรักษ์ดิน น้ำและป่าไม้ควบคู่ไปกับการผลิตอาหารให้ครัวเรือน

รูปแบบ หมายถึง บทสรุปของลักษณะ วิธีการที่หลากหลายของทำเกษตรผสมผสานแบบสวนบ้านของเกษตรกรตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

ผักสวนครัวและสมุนไพร หมายถึง พันธุ์ไม้ต่าง ๆ ที่ปลูกไว้ในสวนบ้าน และสามารถนำมาใช้ปรุงหรือประกอบเป็นยารักษาโรคต่าง ๆ ใช้ในการส่งเสริมสุขภาพร่างกายได้

ไม้ดอกไม้ประดับ หมายถึง พืชที่ปลูกไว้เพื่อความสวยงาม ใช้ประดับตกแต่งอาคารบ้านเรือนให้เกิดความเจริญตา และใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

ไม้ผล หมายถึง ต้นไม้ที่ออกลูกออกผลให้เรารับประทาน มีทั้งไม้ยืนต้นและไม้ล้มลุก ซึ่งไม้ผลยืนต้นมีตั้งแต่ลำต้นขนาดเล็กไปจนถึงลำต้นขนาดใหญ่ มีทั้งที่รับประทานผลสุกและรับประทานผลดิบ